

ЗАДУЖБИНА ВЕСЕЛИНА ЛУЧИЋА

11 000 Београд, Студентски трг 1, ПИБ: 101885095, Матични број: 17247786, Рачун: 265-1760310000354-52
Тел: (011) 3207-426, Финансијски послови: (011) 3207-428, Факс: (011) 3207-486

Београд, 9. јул 2025. године
03-13 број: 612-722/26-25
СМ

На основу члана 10 став 1 тачка 5 Статута Задужбине Веселина Лучића, бр. 06-291/14-12 од 23. јануара 2012. године, а на предлог Жирија за избор најбољег научног односно стручног остварења наставника и сарадника Универзитета у Београду у 2025. години, 03-13 број: 612-722/25-25 од 30. јуна 2025. године, Одбор Задужбине Веселина Лучића, на седници одржаној дана 9. јула 2025. године, донео је следећу:

ОДЛУКУ

НАГРАДА ВЕСЕЛИНА ЛУЧИЋА, за најбоље научно односно стручно остварење наставника и сарадника Универзитета у Београду у 2025. години, у нето износу од по 500.000,00 динара, додељује се за:

1. Научни рад: *Потенцијални ефекти климатских промена на раст и импликације за конзервацију угрожене Оморице (Picea omorika (Pančić) Purk) (Potential effects of climate change on growth and the implications for conservation of the endangered Serbian spruce (Picea omorika (Pančić) Purk), Forest Ecosystems, 2024)*, коаутора: др Марка М. Казимировића, асистента и др Бранка Стајића, редовног професора Универзитета у Београду – Шумарског факултета.

2. Научни рад: *Примена техника ланца Маркова на проблем сакупљања купона са универзалним купоном (Markov chain approach to the coupon collector problem with universal coupon, Filomat, 2024)*, коауторки: доц. др Јелене Јоцковић и доц. др Бојане Тодић са Универзитета у Београду – Математичког факултета.

3. Научни рад: *Хидроксиуреа инхибира пролиферацију и стимулише апоптозу еритроидних прогенитора активацијом индуцибилне азот оксид синтазе (Hydroxyurea inhibits proliferation and stimulates apoptosis through inducible nitric oxide synthase in erythroid cells, Biomedicine & Pharmacotherapy, 2024)*, коаутора: Теодоре С. Драгојевић, истраживачице сараднице, Емилије Живковић, истраживачице сараднице, др Милоша Диклића, научног сарадника, др Оливере Митровић Ајтић, научне саветнице, др Тијане Суботички, научне сараднице, др Драгославе Ђикић, више научне сараднице, др Хуана Ф. Сантибањеза, научног саветника, др Владана Чокића, научног саветника и др Милице Вукотић, научне сараднице Универзитета у Београду – Института за медицинска истраживања, Института од националног значаја за Републику Србију, др Милоша Лазаревића, научног сарадника Универзитета у Београду – Стоматолошког факултета, др Дејана Миленковића, научног саветника Универзитета у Крагујевцу – Института за информационе технологије Крагујевац, проф. др Јасмине Димитрић-Марковић, редовне професорке Универзитета у Београду – Факултета за физичку хемију, проф. др Констансе Т. Ногучи и проф. др Алана Н. Шехтера, иностраних сарадника.

4. Монографију: *Цар Душан и Манастир Свети Арханђели*, Манастир Свети Арханђели – Митрополија рашко-призренска и Платонеум д.о.о, 2024, коаутора др Владе Станковића и др Јелене Ердељан, редовних професора Универзитета у Београду – Филозофског факултета.

Образложење

Конкурс за најбоље научно односно стручно остварење наставника и сарадника Универзитета у Београду за 2025. годину расписан је Одлуком Одбора Задужбине Веселина Лучића 03-13 број: 612-722/1-25 од 20. фебруара 2025. године и упућен је свим чланицама Универзитета у Београду ради објављивања на њиховим интернет странама, а 28. фебруара 2025. године објављен је у дневном листу *Политика*, као и на интернет страници Универзитета у Београду и Задужбине Веселина Лучића.

Жири за избор најбољег научног односно стручног остварења наставника и сарадника Универзитета у Београду за 2025. годину именован је Одлуком Одбора Задужбине Веселина Лучића, 03-13 број: 06-1965/6-25 од 21. маја 2025. године. Жири је у свом Извештају 03-13 број: 612-722/25-25 од 30. јуна 2025. године, а сходно одредбама Правилника о раду Жирија 03-13 број: 06-1965/5-25 од 21. маја 2025. године, ценећи критеријуме прописане Конкурсом и Правилником, квалитет и значај научног, односно стручног остварења, те значај часописа (висину импакт фактора) у коме су радови објављени, предложио Одбору Задужбине Веселина Лучића да за овогодишњу награду буду кандидована следећа остварења:

1. Научни рад: *Потенцијални ефекти климатских промена на раст и импликације за конзервацију угрожене Оморике (Picea omorika (Pančić) Purk) (Potential effects of climate change on growth and the implications for conservation of the endangered Serbian spruce (Picea omorika (Pančić) Purk), Forest Ecosystems, 2024)*, коаутора: др Марка М. Казимировића, асистента и др Бранка Стајића, редовног професора Универзитета у Београду – Шумарског факултета.

Образложење: Рад је објављен у престижном часопису *Forest Ecosystems*, који је за област Шумарства категорисан као M21a, IF=3.6. Рад представља први научни рад који се детаљно бави проблематиком утицаја предвиђених климатских промена на српску ендемску врсту - оморику (*Picea Omorika (Pančić Purk)*). Процене ефеката будућих климатских услова на раст од суштинске су важности за будуће управљање и очување ове јединствене и угрожене врсте са Црвене листе IUCN -а. Пројекције будућег раста према сценаријама климатских промена предвиђају смањење будућег прираста од 1/3 до 1/2 у односу на просечан износ забележен у прошлости. Наведене процене би требало да се посматрају као критичан сигнал упозорења јавности и доносиоца одлука на хитан прелазак са досадашње пасивне на проактивну заштиту ради очувања ове јединствене врсте дрвећа за биодиверзитет у нашој земљи. Једна од препоручених мера је пошумљавање овом врстом дрвећа уз активне мере гајења шума.

2. Научни рад: *Примена техника ланаца Маркова на проблем сакупљања купона са универзалним купоном (Markov chain approach to the coupon collector problem with universal coupon, Filomat, 2024)*, коауторки: доц. др Јелене Јоцковић и доц. др Бојане Тодић са Универзитета у Београду – Математичког факултета.

Образложење: Рад је објављен у часопису *Filomat* (M22 у областима *Mathematics* и *Mathematics, Applied*, IF=0,8). Рад се бави проблемом сакупљања купона (ПСК) тако што је анализирано једно ново уопштење ПСК са купонима специјалне намене, као и могућност примене добијених резултата у рачунарству, приликом одбране од хакерских напада. ПСК је разматран у још два рада истих аутора али резултати овог рада имају највећу практичну вредност.

3. Научни рад: *Хидроксиуреа инхибира пролиферацију и стимулише апоптозу еритроидних прогенитора активацијом индуцибилне азот оксид синтазе (Hydroxyurea inhibits proliferation and stimulates apoptosis through inducible nitric oxide synthase in erythroid cells, Biomedicine & Pharmacotherapy, 2024)*, коаутора: Теодоре С. Драгојевић, истраживачице сараднице, Емилије Живковић, истраживачице сараднице, др Милоша Диклића, научног сарадника, др Оливере Митровић Ајтић, научне саветнице, др Тијане Суботички, научне сараднице, др Драгославе Ђикић, више научне сараднице, др Хуана Ф. Сантибањеза, научног саветника, др Владана Чокића, научног саветника и др Милице Вукотић, научне сараднице са Универзитета у Београду – Института за

медицинска истраживања, Института од националног значаја за Републику Србију, др Милоша Лазаревића, научног сарадника Универзитета у Београду – Стоматолошког факултета, др Дејана Миленковића, научног саветника Универзитета у Крагујевцу – Института за информационе технологије Крагујевац, проф. др Јасмине Димитрић-Марковић, редовне професорке Универзитета у Београду – Факултета за физичку хемију и проф. др Констансе Т. Ногучи и проф. др Алана Н. Шехтера, иностраних сарадника.

Образложење: Према подацима из Кобсона, часопис *Biomedicine & Pharmacotherapy* припада М21а категорији са импакт фактором 6,8 у 2023. години. Предмет рада је испитивање утицаја хидроксиуреје као хемотерапеутског агенса који блокира синтезу ДНК те тако узрокује заустављање ћелијског циклуса и апоптозу ћелија, на ћелије еритроидне лозе. Полазна хипотеза била је да хидроксиуреа инхибира пролиферацију ћелија и стимулише апоптозу као донор азот-оксида и индиректно, путем регулације ензима укљученог у синтезу азот-оксида (*nitric-oxid syntase, NOS*). Мултидисциплинарним истраживањем *in vitro* и *in vivo* експериментима показано је да хидроксиуреа повећава експресију компоненте 2 ензима који синтетише азот-оксид (*NOS2*) у еритроидним ћелијама кроз активацију *NFκB* инфламаторног сигналног пута, те инхибира пролиферацију и индукује апоптозу циљних ћелија. О значају и квалитету рада, осим категорије часописа и вредности рада, говори и чињеница о интересу научне заједнице која се огледа у отварању нових истраживачких могућности, али и стручне заједнице јер се добијени резултати могу применити у клиничкој пракси за развој нових терапеутских агенаса са појачаним корисним својствима и смањеним штетним ефектима у овој области. Поред тога, рад је резултат мултидисциплинарне сарадње научника релеватних и престижних установа на овом пољу истраживања у Републици Србији и Сједињеним Америчким Државама.

4. Монографија: *Цар Душан и Манастир Свети Арханђели*, Манастир Свети Арханђели – Митрополија рашко-призренска и Платонеум д.о.о, 2024, коаутора др Владе Станковића и др Јелене Ердељан, редовних професора Универзитета у Београду – Филозофског факултета.

Образложење: Остварење представља значајан допринос проучавању улоге и значаја цара Душана, најмоћнијег владара светородне лозе Немањића, као и Манастира Светих Арханђела код Призрена, једног од најзначајнијих српских средњовековних манастира. Заједничко дело чине две комплементарне целине које, у симбиози, образују критички интонирану научну књигу. Први део, историјски осврт на цара Душана, стављен је у службу разумевања друштвених, политичких, идеолошких и других околности које су створиле оквири за уобличавање царског маузолеја код Призрена. Други део представља деконструкцију визуелног идентитета манастира, чије је језгро чинио надгробни споменик цара Душана. У целини гледано, положај цара Душана и његовог последњег почивалишта смешта се у контекст расветљавања историјских околности и трансфера уметничких пракси и империјалне идеологије из Византије у државу Немањића средином XIV века. Аутори су интердисциплинарним поступком успели да реконструишу уобличавање, функционисање и разарање једног од кључних средњовековних топоса, те, у светлу савремене критичке историографије и студија визуелне културе, анализирају место цара Душана и његовог маузолеја у времену и успона и предстојеће пропасти српске средњовековне монархије. Овом публикацијом се научној и стручној јавности још једном указује на њену вредност и потребу даље ревитализације гробног маузолеја цара Душана.

Чланом 6 Одлуке о расписивању Конкурса утврђено је да Одбор Задужбине доноси коначну одлуку о додели награде на основу предлога жирија, па је у складу са изнетим Одбор донео одлуку као у диспозитиву.

ПРЕДСЕДНИК
ОДБОРА ЗАДУЖБИНЕ

проф. др Дејан Нешић